

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lijst van equivalente maatregelen, vermeld in artikel 14, §5, van het Mestdecreet van 22 december 2006, voor het jaar 2020
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Het voorliggend ontwerp van besluit legt de equivalente maatregelen voor het jaar 2020 vast. In het Mestdecreet is voorzien dat voor een aantal van de standaardmaatregelen die in de gebiedstypes 2 en 3 moeten nageleefd worden, equivalente maatregelen kunnen vastgelegd worden die de landbouwers als alternatief voor deze standaardmaatregelen kunnen uitvoeren. De volledige uitwerking van het systeem van de equivalente maatregelen moet nog gebeuren. Om landbouwers echter al in 2020 toe te laten equivalente maatregelen toe te passen, worden met voorliggend besluit, drie equivalente maatregelen vastgelegd die in 2020 toegepast kunnen worden. Meer bepaald gaat het om het inzaaien van wintergranen na nitraatgevoelige teelten, het toepassen van het KNS adviessysteem in de groententeelt en de combinatie van zowel wintergranen na nitraatgevoelige teelten als het KNS adviessysteem in de groententeelt. De drie equivalente maatregelen zijn allen een alternatief voor de standaardmaatregel betreffende het inzaaien van vanggewassen in de gebiedstypes 2 en 3.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Omgeving

Beleidsveld: Omgeving en natuur

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Om de invoering van equivalente maatregelen voor het jaar 2020 mogelijk te maken, heeft de Vlaamse minister van Omgeving aan de beoordelingscommissie voor equivalente maatregelen, als vermeld in artikel 14, §5, van het Mestdecreet van 22 december 2006, twee mogelijke equivalente maatregelen aan de commissie voorgelegd, met name de equivalente maatregel 'wintergraan na een nitraatgevoelige hoofdteelt' en de equivalente maatregel 'adviesstelsysteem groenten KNS'.

Over deze equivalente maatregelen heeft de Vlaamse minister van Omgeving, op 18 februari 2020 advies ontvangen van de beoordelingscommissie voor equivalente maatregelen, als vermeld in artikel 14, §5, van het Mestdecreet van 22 december 2006.

Het advies van de beoordelingscommissie is positief voor de equivalente maatregel 'wintergraan na een nitraatgevoelige hoofdteelt' mits toevoeging van de randvoorwaarde dat het wintergraan ten laatste op 15 november moet ingezaaid zijn. De door de beoordelingscommissie voorgestelde uiterlijke inzaaidatum is, bij de uitwerking van voorliggend besluit in de betreffende maatregel opgenomen.

Voor de equivalente maatregel 'adviesstelsel groenten KNS' geeft de beoordelingscommissie aan dat er over deze maatregel geen consensus is.

Voor wat betreft de equivalente maatregel 'adviesstelsel groenten KNS', is het zo dat deze maatregel gebaseerd is op een uitgebreid rapport rond de verschillende bemestingsadviesstelsels in de tuinbouw en de equivalente maatregel specifiek een begeleiding vereist overeenkomstig het Duitse KNS-adviesstelsel (Kulturbegleitenden Nmin sollwerte-systeem). Daarenboven is deze maatregel specifiek gericht op begeleiding, hetgeen, zoals ook door de beoordelingscommissie erkend wordt, een essentieel element is om tot een verbetering van de waterkwaliteit te komen.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Met het decreet van 24 mei 2019 houdende wijziging van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van het Mestdecreet van 22 december 2006, wat de implementatie van het zesde mestactieprogramma betreft, is het zesde Mestactieprogramma, dewelke opgesteld is in navolging van de verplichtingen van de Richtlijn 91/676/EEG van de Raad inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen, in de decretale regelgeving omgezet.

Met de hoger vermelde wijziging van het Mestdecreet van 22 december 2006 werd Vlaanderen ingedeeld in vier verschillende gebiedstypes, op basis van de waterkwaliteit. Voor wat betreft de gebieden met de slechtste waterkwaliteit, zijnde de gebiedstype 2 en 3, gelden er een aantal standaardmaatregelen. In het Mestdecreet is voorzien dat voor een aantal van de standaardmaatregelen die in de gebiedstypes 2 en 3 moeten nageleefd worden, equivalente maatregelen kunnen vastgelegd worden die de landbouwers als alternatief voor deze standaardmaatregelen kunnen uitvoeren. De volledige uitwerking van het systeem van de equivalente maatregelen moet nog gebeuren. Om landbouwers in 2020 toe te laten equivalente maatregelen toe te passen, worden met voorliggend besluit, drie equivalente maatregelen vastgelegd die in 2020 toegepast kunnen worden. Meer bepaald gaat het om het inzaaien van wintergranen na nitraatgevoelige teelten, het toepassen van het KNS adviesstelsel in de groententeelt en de combinatie van zowel wintergranen na nitraatgevoelige teelten als het KNS adviesstelsel in de groententeelt. De drie equivalente maatregelen zijn allen een alternatief voor de standaardmaatregel rond het inzaaien van vanggewassen in de gebiedstypes 2 en 3.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Het voorliggend ontwerp van besluit bevat zeven artikelen.

Artikel 1 definieert een aantal termen die verder in het besluit worden gebruikt. Voor de leesbaarheid van het besluit is het aangewezen om deze termen te definiëren. Zo wordt er een definitie ingevoegd van doelareaal en gerealiseerd areaal. Beide definities behelzen louter een verwijzing naar het betreffende artikel uit het Mestdecreet, waarin het begrip in kwestie nader is uitgewerkt. Ook de definities van “erkend praktijkcentrum” en “nitraatgevoelige teelt” zijn reeds gekende begrippen in de mestregelgeving. Meer bepaald is de definitie van “erkend praktijkcentrum” een overname van de definitie, zoals die momenteel opgenomen is in artikel 84, §25, vierde lid, van het Mestdecreet van 22 december 2006. Voor de definitie van het begrip “nitraatgevoelige teelt” wordt dan weer teruggegrepen naar het begrip “niet-nitraatgevoelige teelt”. Deze laatste term is reeds gekend in de mestregelgeving en is meer bepaald gedefinieerd in artikel 3, §6, 16°/1, van het Mestdecreet. Voor de duidelijkheid worden daarnaast ook nog de term “wintergranen” en het begrip “de hoeveelheid werkzame stikstof die op het betreffende perceel in het jaar in kwestie opgebracht mag worden, overeenkomstig de bepalingen van het Mestdecreet van 22 december 2006” gedefinieerd. De toevoeging van dit laatste begrip is noodzakelijk omdat er in het Mestdecreet verschillende bepalingen zijn die de hoeveelheid meststoffen die op een perceel opgebracht mogen worden, beïnvloeden. Hierdoor is het niet steeds duidelijk hoe een bemestingsbeperking op perceelsniveau nu exact moet begrepen worden. Om hieraan tegemoet te komen wordt in voorliggend ontwerpbesluit verduidelijkt dat voor het bepalen van de toegelaten bemesting overeenkomstig het Mestdecreet, rekening gehouden wordt met de bepalingen van het Mestdecreet, met in begrip van de verminderingen die gebeuren binnen de gebiedstypes 2 en 3, doch zonder de verdubbeling van de toegelaten hoeveelheid meststoffen op perceelsniveau, zoals deze mogelijk is binnen een bedrijfsbenadering.

Artikel 2 bepaalt dat voor 2020 de lijst van equivalente maatregelen, de drie maatregelen bevat die verder in het besluit, meer bepaald in de artikelen 3, 4 en 5, zijn opgenomen.

In artikel 3 zijn de nadere bepalingen opgenomen aangaande de equivalente maatregel “Wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt”. Deze maatregel wordt voorgesteld als alternatief op de standaardmaatregel rond het inzaaien van vanggewassen, als vermeld in artikel 14, §4, eerste lid, 3°, van het Mestdecreet van 22 december 2006. Landbouwers die voor deze equivalente maatregel kiezen, kunnen hun doelareaal realiseren op basis van de vanggewassen én wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt. Voor de percelen wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt moeten een aantal voorwaarden nageleefd worden. Meer bepaald dienen de wintergranen die in 2020 als nateelt ingezaaid worden, uiterlijk op 15 november ingezaaid zijn, aangehouden te blijven en in 2021 als hoofdteelt verbouwd te worden. Voor wat betreft de inzaaidatum van het wintergraan is een delegatie naar de minister toegevoegd, waardoor de minister in geval van uitzonderlijke weersomstandigheden de uiterlijke inzaaidatum van het wintergraan kan verlaten. In het vierde lid van artikel 3 wordt ook verduidelijkt dat het moet gaan om percelen waar er vóór de nateelt wintergranen, geen specifieke teelt als nateelt verbouwd wordt. Het kan dus bijvoorbeeld gaan over percelen waar na de hoofdteelt slechts één nateelt wordt verbouwd, zijnde wintergranen of over percelen waar voor de nateelt wintergranen nog één of meerdere andere nateelten verbouwd worden, op voorwaarde dat deze andere nateelten geen specifieke teelten (zijnde onder meer groenten) zijn. Een combinatie van een hoofdteelt bloemkool met een eerste nateelt bloemkool en een tweede nateelt wintergranen, komt dus niet in aanmerking. Dit volgt dan dezelfde werkwijze (beslisboom) als in toepassing van artikel 14, §4, eerste lid, 3°, van het Mestdecreet, zoals dit onder meer geldt voor de toepassing van de vanggewasregeling na niet-nitraatgevoelige hoofdteelten en zoals ook toegepast geweest is in 2019 voor nitraatgevoelige hoofdteelten gevolgd door wintergranen.

Het is toegestaan om vanggewassen onder dezelfde voorwaarden als bepaald in art. 14, §4, eerste lid, 3°, van het Mestdecreet, te combineren met percelen met wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt. Opdat de maatregel equivalent zou zijn aan de standaardmaatregel, dient de betrokken landbouwer wel voldoende areaal te hebben waarop hij zich hetzij aan de vanggewasbepalingen houdt, hetzij wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt verbouwt en de equivalente maatregel toepast.

De landbouwer dient deze equivalente maatregel niet toe te passen op al zijn percelen wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt, maar enkel op die percelen waarop hij beslist de equivalente maatregel "Wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt" toe te passen. In het derde lid van artikel 3 is een delegatie naar de minister opgenomen, die toelaat dat de minister de nadere regels met betrekking tot dit artikel bepaalt. En dan met name aangaande de wijze waarop de landbouwer aan de Mestbank kan meedelen op welke percelen hij de equivalente maatregel toepast.

Artikel 4 bevat de uitwerking van de equivalente maatregel "Adviessysteem groenten KNS". Inhoudelijk is deze maatregel grotendeels de verderzetting van de alternatieve maatregel, opgenomen in artikel 84, §25, van het Mestdecreet, die van toepassing was in 2019. Met dien verstande dat in voorliggend ontwerpbesluit enkele verduidelijkingen ter zake zijn opgenomen. Zo is verduidelijkt dat de begeleiding die in het kader van deze equivalente maatregel moet gebeuren, specifiek de begeleiding is die in hoofdstuk 3 'Het Duitse KNS-adviesysteem (Kulturbegleitenden Nmin sollwerte-systeem bruikbaar maken voor toepassing in de Vlaamse tuinbouw)' van het rapport 'Het documenteren en milieukundig bijstellen van het KNS en andere bemestingsadviessystemen in de tuinbouw met het oog op een ruimere toepassing in de tuinbouw zoals voorzien in het Actieprogramma 2011-2014', opgenomen is. Daarnaast is als extra voorwaarde opgenomen dat de landbouwer, in zijn opdracht en op zijn kosten, op drie, door de Mestbank aangeduide percelen landbouwgrond, een nitraatresidubepaling moet laten uitvoeren. Op deze manier kan het effect van deze maatregel nader opgevolgd worden.

Net als voor wat betreft de equivalente maatregel rond wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt, wordt ook hier geoordeeld dat, mits naleving van de opgenomen randvoorwaarden, een hectare groenten, een gelijkaardig effect zal hebben als een hectare vanggewassen. Het is ook hier toegestaan om de invulling van deze equivalente maatregel te realiseren met vanggewassen in combinatie met percelen waarop het adviessysteem groenten KNS toegepast moet worden. Opdat de maatregel equivalent zou zijn aan de standaardmaatregel, dient ook hier de betrokken landbouwer wel voldoende areaal te hebben waarop hij hetzij de standaard bepalingen rond het inzaaien van vanggewassen toepast, hetzij groenten verbouwt.

De landbouwer dient deze equivalente maatregel evenmin toe te passen op al zijn percelen waarop hij groenten teelt, maar enkel op die percelen waarop hij beslist de equivalente maatregel "Adviessysteem groenten KNS" toe te passen. Naar analogie met de delegatie opgenomen in artikel 3, derde lid, is in het derde lid van artikel 4 een delegatie naar de minister opgenomen, die toelaat dat de minister de nadere regels met betrekking tot dit artikel bepaalt. En dan met name aangaande de wijze waarop de landbouwer aan de Mestbank kan meedelen op welke percelen hij de equivalente maatregel toepast.

De derde equivalente maatregel die voorgesteld wordt, is louter de combinatie van de twee eerste equivalente maatregelen. Met dien verstande natuurlijk dat hierbij verduidelijkt wordt dat een perceel slechts éénmaal in rekening kan gebracht worden. Indien men bijvoorbeeld aangeeft dat men op eenzelfde perceel zowel de equivalente maatregel "Wintergranen na een nitraatgevoelige hoofdteelt" als de equivalente maatregel "Adviessysteem groenten KNS" toepast, en men verbouwt op dat perceel na een hoofdteelt bloemkolen een nateelt wintergraan, dan dient men voor dat perceel zowel de voorwaarden voor de nateelt wintertarwe (zijnde dus onder meer het tijdig inzaaien en het aanhouden van de wintertarwe) als de voorwaarden van de equivalente maatregel "Adviessysteem groenten KNS" na te leven. Het betreffende perceel

wordt echter slechts éénmaal meegerekend om na te gaan of de betrokken landbouwer voldoende areaal heeft, voor zijn of haar doelareaal vanggewassen.

Het laatste artikel van dit besluit, bepaalt dat dit besluit uitwerking heeft met ingang van 1 januari 2020. Deze terugwerkende kracht is in casu geen probleem aangezien het de toevoeging betreft van een extra mogelijkheid die aan de landbouwers wordt gegeven om te voldoen aan hun verplichtingen in de gebiedstypes 2 en 3. De landbouwer dient zelf, op het moment dat hij aangeeft voor 2020 een equivalente maatregel toe te passen, zich ervan te vergewissen dat hij, op dat moment nog geen handelingen gedaan heeft die strijdig zouden zijn met de randvoorwaarden die in voorliggend besluit met betrekking tot de gekozen equivalente maatregel, zijn opgenomen. De landbouwer moet zich er dus van vergewissen dat bij een toepassing van de equivalente maatregel hij kan voldoen aan de geldende voorwaarden en de overige wettelijke verplichtingen.

Artikel 7 stelt vast dat de minister, bevoegd voor Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, belast is met de uitvoering van dit besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggend ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de begroting van het Vlaams Gewest.

Voorliggend ontwerp van besluit bevat een alternatieve mogelijkheid om te voldoen aan een van de standaardmaatregelen in de gebiedstypes 2 en 3, met name de verplichtingen rond het inzaaien van vanggewassen. Het niet voldoen aan deze standaardmaatregel wordt, overeenkomstig artikel 63, §14, van het Mestdecreet van 22 december 2006, gesanctioneerd met een administratieve geldboete. De landbouwer kan echter kiezen voor een equivalente maatregel, zoals opgenomen in voorliggend ontwerpbesluit. Echter ook de niet naleving van een equivalente maatregel wordt gesanctioneerd met een administratieve geldboete, met name deze opgenomen in artikel 63, §15, van het Mestdecreet van 22 december 2006. Hoewel de berekening van beide boetes op bepaalde punten verschilt, gaat dit verschil geen impact hebben op de begroting van het Vlaams Gewest.

Het toepassingsgebied van voorliggend ontwerp van besluit is ook beperkt. Het is immers slechts een mogelijkheid die gegeven wordt aan landbouwers, met percelen gelegen in de gebiedstypes 2 en 3, en is enkel potentieel relevant voor die landbouwers die op die percelen hetzij wintergranen telen, hetzij groenten.

Daarenboven is het zo dat er, in 2019, reeds een maatregel opgenomen was, die quasi identiek is met de equivalente maatregel "Adviessysteem groenten KNS". Hierdoor kunnen de bestaande systemen en informaticatoepassingen, mits een aantal kleine aanpassingen, ook gebruikt worden voor de opvolging van de in voorliggend besluit opgenomen equivalente maatregelen. Er dienen dan ook geen bijkomende investeringen te gebeuren voor de implementatie van voorliggend besluit.

De Inspectie van Financiën heeft op 17 februari 2020 een gunstig advies gegeven. In een navolgende mail, d.d. 18 februari 2020, heeft de betrokken inspecteur van financiën verduidelijkt dat het advies zo moet worden gelezen dat de inspectie van financiën meent dat voorliggend ontwerp van besluit geen invloed heeft op de ontvangsten of uitgaven van de Vlaamse overheid. En dat bijgevolg, in toepassing van artikel 31, §2, 2° van het Besluit Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 17 mei 2019, voor dit ontwerp van besluit het akkoord van de Vlaamse minister van begroting niet vereist is. Het advies van de Inspectie van Financiën van 17 februari 2020 en de navolgende mail van 18 februari 2020 zijn, respectievelijk als bijlage 2 en bijlage 3, toegevoegd.

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelskader en de personeelsbudgetten van de Vlaamse Gemeenschap, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na definitieve goedkeuring wordt dit besluit bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad. De Mestbank zal, na goedkeuring van voorliggend besluit, de betrokkenen informeren, onder meer via de infopagina 's op haar website.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de lijst van equivalente maatregelen, vermeld in artikel 14, §5, van het Mestdecreet van 22 december 2006, voor het jaar 2020;
- 2° de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme

Zuhal DEMIR